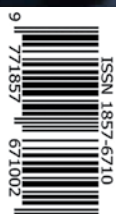


МАГАЗИН НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ОДБРАНА

ШТИТ

Број **193**
Ноември 2025



**Министерот
Мисајловски
на состанок на
Северноатлантскиот
совет на НАТО**

**Командата за
операции го
одбележа
Денот на единицата**

**„ТАМНАВА“
122/262мм**



Министерот Миса на Северноатлантскиот

Во седиштето на НАТО во Брисел, министерот за одбрана Владо Мисајловски учествуваше на состанок на Северноатлантскиот совет на НАТО на кој присуствуваа министрите за одбрана на сите 32 земји сојузници.

На состанокот, министрите за одбрана се осврнаа на повеќе теми поврзани со безбедноста. Тие заеднички ја потврдија определбата за имплементација на обврските преземени на Самитот во Хаг во јуни оваа година, особено

во контекст на интензивниот развој на способностите и капацитетите, како и во однос на инвестирањето во одбраната. Воедно, министрите се согласија дека Алијансата и земјите членки се целосно посветени на одбраната и одвраќањето, како и на заштитата на секоја педа од сојузничката територија.

Министерот Мисајловски даде целосна поддршка на напорите за зајакнување на способностите на Алијансата, истакнувајќи ја важноста регионот на Западен Балкан



Мисајловски на состанок Совет на НАТО во Брисел

да остане мирен, стабилен и безбеден. Мисајловски порача дека нашата земја останува целосно посветена на придонесот кон колективната безбедност, имајќи го предвид придонесот во мисијата КФОР на Косово и учеството во рамките на мултинационалните сили на Алијансата во Бугарија, Романија и Латвија. Министерот Мисајловски, пред колегите од земјите членки порача дека македонската армија засилено се опремува и се модернизира и дека земјата има јасен план за раст на

инвестициите во одбраната и безбедноста, во согласност со одлуките од Самитот на НАТО во Хаг.

На состанокот на Советот НАТО – Украина, на кој учествуваше и високата претставничка на ЕУ за надворешни работи и безбедносна политика, Каја Калас, земјите членки на НАТО ќе ја потврдат определбата за континуирана, долгорочна поддршка за Украина. Исто така, министерот Мисајловски, во Седиштето на НАТО учествуваше и на состанокот на контакт-групата за Украина. ■

Издавач
Министерство за одбрана
на Република Северна Македонија



Главен и одговорен уредник
м-р Трајче Чатмов



Редакција:
Умит Реџеџи
(технички уредник)



м-р Ксенија Митева (лектор)



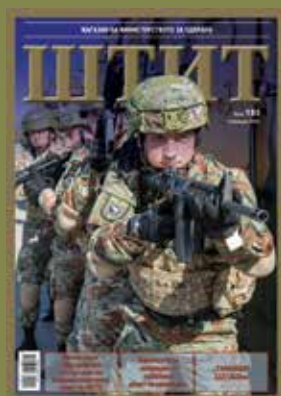
Борче Лозановски (новинар)



Станка Петкова (новинар)



Печати:
„Фокус Принт Доел“ – Скопје



„ШТИТ“
е магазин на
Министерството
за одбрана
на Република Северна
Македонија

Излегува од печат еднаш во
месеот и на web-страницата
на Министерството за
одбрана
<https://mod.gov.mk/shitit>



14



20

с о д р ж и н а

ШТИТ ■ година XVII ■ број 193 ■ ноември 2025

Инфо Конференција на Воениот комитет на НАТО во Рига, Летонија.....	6	Воена едукација „ПТКМ-1Р“: Најнапредната руска противтенковска мина.....	32
Инфо Успешно реализирани два курсеви за односи со јавноста.....	12	Вооружување Модуларен самооден ракетен лансирен систем „ТАМНАВА“ 122/262мм.....	36
Геополитика Развој на современ систем за противвоздушна одбрана во вооружените сили на Р. Хрватска.....	17	Вооружување „РПГ-32“ – противтенковски вооружен систем.....	38
Вооружување Актуелни настани во НАТО (3).....	20	Вооружување Белгиски полуавтоматски пиштол „FN Five-seven“.....	40
Безбедност Значењето на војската во современите држави.....	22	Мапирање Карти за воена употреба.....	48
Воена едукација Индивидуален инженерски алат (Втор дел).....	26	Право Моралот и правото во војната: Може ли војната да биде праведна?.....	52



40



50

ПИШУВА:

**м-р Трајче
Чатмов**
Главен и
одговорен
уредник

ВОВЕД

Значајно за овој месец претставува учеството на министерот за одбрана Владо Мисајловски на состанокој на Северноатлантскиот совет на НАТО во Брисел, каде што беа разгледани најновиите безбедносни предизвици и приоритетите на Алијансата. Присутството и активната улога на македонската делегација уште еднаш потврдија дека Македонија е сигурен и доверлив партнер кој придонесува кон заедничката безбедност, стабилност и мир.

Изминалиот период беше исполнет со активности кои ја потврдија високата подготвеност, професионалност и сложеност на припадниците на Армијата. Особено место во овој број му посветуваме на одбележувањето на Денот на Балалјонот за воздушно набљудување и јавување, единица што повеќе од две децении претставува клучен дел од системот за рано предупредување и контрола на воздушниот простор на државата. Со современи технологии, стручност и дисциплина, припадниците на овој баталјон се еден од столбовите на нашата безбедност и доверба во националните одбранбени капацитети.

Воедно ве известуваме за учеството на Извидувачко-разузнавачкиот баталјон на меѓународната вежба „Cambrian Patrol 25“ во Обединетото Кралство, каде што македонските извидници успешно ја демонстрираа својата подготвеност, издржливост и професионализам во конкуренција со повеќе тимови од земји членки на НАТО и партнери. Постигнатите резултати се потврда дека нашата армија е рамноправен дел од сојузничката заедница, препозната по дисциплина, знаење и тимски дух.

Ноемврискиот број на списанието ги обединува токму овие приказни – приказни на храброст, знаење, посветеност и визија. Во него ќе ги прочитате сведоштва на нашите извидници од Велика Британија, прилози од свеченостите и обуките во единиците, како и анализи за развојот на модерните системи за воздушно набљудување и комуникација.

Ноември е и време кога се секаваме на историските подвизи и генерации што го ирасираа патот кон нашата слобода и државност. Денес, тие вредности живеат во секој униформиран припадник на Армијата, во секоја мисија и задача што се извршува со срце, знаење и одговорност.

„Орце Николов“ 116
1000 Скопје

Телефони: 02 3128 276
<https://www.mod.gov.mk/штит>

Ставовите содржани во написите на надворешните соработници не ја презентираат официјалната политика или ставовите на Министерството за одбрана.

ПОЧИТУВАНИ ПРИПАДНИЦИ НА АРМИЈАТА И ВРАБОТЕНИ ВО МО,

Редакцијата на „Штит“ ве охрабрува да ни испраќате написи за позначајните активности и настани во рамките на вашата организациона единица. Вашите написи, информации или репортажи, со соодветни фотографии, можете да ни ги доставите на следните адреси:

trajce.catmov@mod.gov.mk
borce.lozanovski@mod.gov.mk
stanka.petkova@mod.gov.mk



ИНТЕГРИРАН НАПРЕДЕН КОНЦЕПТУАЛЕН МОДЕЛ ЗА ВОЕНИ КОМУНИКАЦИИ



Пишува: м-р Реџеп Мустафовски

Во ера на брзи технолошки промени и растечки безбедносни закани, напредните воени комуникациски системи претставуваат клучен фактор за ефикасно командување и координација на терен.

Современите воени операции се карактеризираат со висока динамика, комплексност и потреба за брзо донесување одлуки. Во такви услови, комуникациските системи ја претставуваат основата врз која се темели целата оперативна ефикасност. Секој прекин, доцнење или неконзистентност во размената на информации може да резултира со сериозни последици после текот на мисијата. Затоа е потребно да се развива интегриран напреден концептуален модел кој ќе обезбеди стабилна, сигурна и брза комуникација во различни тактички и стратешки сценарија.

Овој концептуален модел претставува структуриран пристап за интеграција на различни технологии, протоколи и комуникациски платформи во еден функционален

систем. Моделот треба да овозможи висока отпорност на електронски пречки, оптимално користење на достапниот спектар, адаптација кон променливи теренски и метеоролошки услови и поддршка за реален временски пренос на податоци.

Во услови кога брзата и безбедна размена на информации е од клучно значење за успешното водење на операции, интегрираниот напреден концептуален модел претставува основа за надминување на сегашните ограничувања во воените комуникациски системи.

Клучни елементи на концептуалниот модел

1. Модуларна архитектура

Системот е изграден од повеќе функционални модули кои можат да се надградуваат и да се приспособуваат според барањата на мисијата. Ова овозможува флексибилност и брза интеграција на нови технологии, без потреба од целосна замена на постоечката опрема.

2. Мултиплатформска интеграција

Моделот поддржува комуникација преку повеќе платформи: земјени командни центри, мобилни единици, беспилотни летала, сателити и поморски системи. Ова создава единствена оперативна мрежа која ја зголемува покриеноста и достапноста на информациите.

3. Напредни алгоритми за маршрутирање

Вклучува интелигентни методи за избор на оптимална рута за пренос на податоци, со цел да се минимизираат доцнењата и да се избегнат блокирани или небезбедни канали.

4. Безбедносни протоколи од највисоко ниво

Шифрирањето на податоците, автентикацијата на корисниците и континуираната проверка на интегритетот на информациите се основни механизми за заштита на комуникациите.

5. Приспособено управување со ресурси

Моделот овозможува автоматска распределба на достапната пропусна моќ и енергетските ресурси,

во зависност од приоритетот на задачите и моменталните услови.

6. Поддршка за интегрирана анализа и визуелизација

Очекувани резултати и предности

Имплементацијата на овој концептуален модел значително ја

формации, а системот станува поотпорен на непријателски електронски дејства. Дополнително, модуларниот пристап овозможува долгорочна одржливост и економска оправданост, бидејќи модернизацијата се врши постепено.

Графикот прикажува значително подобрување во сите клучни параметри на перформансите по имплементацијата на концептуалниот модел. Најголем напредок е забележан во сигурноста на врска-та и отпорноста на пречки, што директно влијае на ефикасноста на комуникацијата во сложени оперативни услови.

На пример, при мултинационална мировна мисија, моделот овозможува координирано управување со повеќе комуникациски канали во реално време, што значително го намалува времето за реакција и ја зголемува ефикасноста на заедничките операции.

Заклучок

Развојот на интегриран напреден концептуален модел за воени комуникации е од стратешко значење за модерните вооружени сили. Со ваков пристап, не само што се подобрува брзината и квалитетот на размената на податоци, туку и се обезбедува поголема безбедност и отпорност на системот. Моделот овозможува командните структури да имаат целосна ситуациона слика во реално време, што е клучно за успешно извршување на комплексни мисии. Во иднина, дополнителната интеграција со технологии како што се вештачката интелигенција и квантната криптографија ќе овозможи уште повисоко ниво на автоматизација и заштита, поставувајќи нови стандарди за воените комуникациски системи.

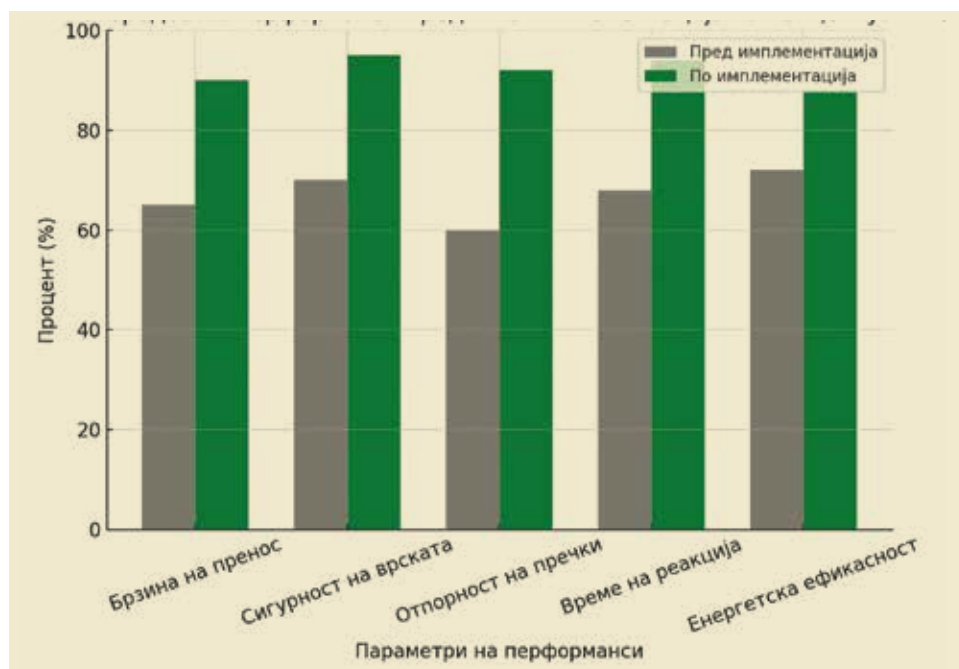
Континуираната модернизација и интеграција на вакви системи ќе биде од суштинско значење за одржување на предноста и безбедноста во идните оперативни сценарија. ■



Слика бр.1 Структура на интегрираниот комуникациски модел

Сите податоци се собираат и се обработуваат во централен систем за анализа, кој преку визуелни „интерфејси“ овозможува командантите да донесуваат брзи и точни одлуки.

зголемува оперативната ефикасност на воените единици. Се обезбедува континуирана и сигурна комуникација, се намалува времето потребно за пренос на критични ин-



Слика бр.2 Споредба на перформанси пред и по имплементација на концептуалниот модел

ПЕТАР ЧАУЛЕВ – портрет (1903-1907), македонски револуционер. Бил војвода и раководител на Охридскиот револуционерен комитет на Македонската револуционерна организација. Учесник во Илинденското востание. Учествовал во Балканските војни како и во Тиквешкото и во Охридско-дебарското востание. Бил член на ЦК на ВМРО.



Од приватната архива на Душко Апостолоски и Диме Ратајкоски.

